СВОБОДА

Ілюстрована політична, просьвітна і господарська часопись. Виходить що тижня в суботу.

Редаґує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: В Австриї й Угорщинї: річно 6 кор., піврічно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодиноке число коштує у Львові 10 сот., на провінциї 12 сот.
За границею „Свобода“ коштує на цілий рік: В Нїмеччинї 6 марок; в Росиї 3 рублї; в Америцї 2 доляри.
Адреса Редакциї і Адмінїстрациї: „СВОБОДА“, Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 3. | ЛЬВІВ, субота, дня 15. сїчня 1916. | Рік XX.

Ухвали Українського сойму в Америцї.

Свого часу подали ми в *Свободї* вістку про перший Український сойм в Ню-Йорку в Америцї. Сей сойм мав подібне значінє як у нас Народний З'їзд, що відбував ся у Львові правильно що року підчас латинських різдвяних свят 25 і 26 грудня, послїдний раз в 1913 р., на котрім вибрано теперішний Народний Комітет. Наради сего сойму в Ню-Йорку тревали два дни (30 і 31 жовтня 1915) а членами нарад були відпоручники (посли) українських товариств і орґанїзацій в Сполучених Державах і в Канадї. По дводневних нарадах під проводом лїкаря з Чікаґа д-ра Володимира Сїменовича, в яких обговорено теперішне положенє українського народу і наші народні домаганя в теперішній війнї, принято резолюції (рішеня), які подаємо низше за американською *Свободою*. При сїй нагоді згадаємо, що дуже діяльну участь в приготовавчій роботі до сего сойму і в нарадах самого сойму взяв Мирослав Сїчинський, котрий на соймі (зїздї) виголосив кілька найважнїйших рефератів. Згадаємо також, що Мирослав Сїчинський жиє дальше на волї в Ню-Йорку і що недавні донесеня польських часописий про його арештованє є неправдиві.

Резолюції ухвалені першим Українським соймом в Америцї дня 31. жовтня, 1915 р. звучать:

I.

1) Подаємо до відомости українського загалу в Америцї і в старім краю, що нинїшний Український сойм і та орґанїзація, котру він покликує до житя, є висловом волї Українців, зорґанїзованих в 457 сьвітських українських товариствах в Сполучених Державах.

2) Українцї, горожани і будучі горожани Сполучених Держав, заявляють на руки президента Вільзона свою вірність сїй американській републицї і взивають президента, щоби американський посол на мировій конференції проголосив іменем Сполучених Держав, що кождий нарід є господарем свого краю і жадний не підлягає другому.

3) Заявляємо, що наша проґрама в українській справі є: українська република, оперта на найширших демократичних основах і на радикальній аґрарній реформі.

4) Протестуємо проти евентуального прилученя східної Галичини і Буковини до Польщі.

5) **Рішаємо підпирати боротьбу за автономією російської й австрійської України,** коли би українські землї по війнї не були з'орґанїзовані в українську державу.

6) Висловлюємо нашу горячу симпатію тим Українцям у старім краю, котрі борють ся за свободу України.

7) Протестуємо проти засланя в Росію галицьких українських діячів.

8) Торжественно обіцюємо доложити всїх сил і заходів, щоби дати світови знати про боротьбу України за волю і демократію.

9) Торжественно обіцюємо дати всю можливу матеріяльну поміч старому краеви для жертв війни і для визволеня українського народу.

Українські сїчові стрільцї на застідцї на козаків.

II.

1) Взиваємо український загал в Сполучених Державах до єдности у спільних змаганях; взиваємо ґазети, щоби перестали їдку і не принципіяльну полєміку, а особливо кладемо натиск на те, що між нами не повинно бути релїґійної ненависти.

2) Стверджуємо, що релїґійне віроісповіданє не рішає про народність.

3) Заявляємо конечність розширити на жіноцтво всю дотеперішну орґанїзаційну працю між Українцями в Сполучених Державах.

* * *

Др. Семен Демидчук як відпоручник Загальної Української Ради у Відни стверджує, що американські Українцї в сю тяжку пору згідно стоять за правами України разом з братьми в старім краю.

Др. Володимир Сїменович дякує учасникам за труд і взиває присутних, шоби для назви цїлої нашої народности все уживали загально національного слова „український“ а не провінціонального „руський“. Наконець предсїдатель сойму відбирає торжественну присягу від членів Загального Українського Комітету, а відтак від послів на сойм, що всї як один, доки будуть жити, ужиють всїх сил для освободженя і добра України.

По відспіваню народного гимну „Ще не вмерла Україна“ предсїдатель замкнув соймові наради.

Ню-Йорк дня 31 жовтня 1915.

За президію Українського сойму: д-р Володимир Сїменович, предсїдатель, Іван Ардан, Дмитро Капітула, Іван Бородайкевич, Михайло Байдюк, Льонґин Ковтун, заст. предсїдателя, Богдан Дуткевич, Омелян Ревюк, Михайло Баля, Юлїян Луців, Яків Федюшка секретарі.

Теперішне воєнне положенє.

Початок 1916 року застав союзні армії серед можливо найлїпшого для них положеня. На полуднево-східнім фронтї повне розтороще Сербії, на сході значне посуненє в глубину Росії і сильні становища здовж цїлого східного фронту, на полудневім заході і на заході відпертє всїх ворожих приступів; найважнїйшим, мимо хвилевого спокою, остав і дальше полуднево-східний фронт, де противники ладять ся до рішаючого бою. Упадок Сербії, занятє части Чорногори, і гори Ловчен, відкиненє ворожих війск на

грецьку область, а в кінці послідні великі турецькі побіди захитали не тільки повагу почвірного порозуміня (Франція, Англія, Росія і Італія) на Балкані, але й становлять початок остаточного кінця його балканської виправи. Солунь — се послідна надія, послідне пристановище почвірного порозуміня на Балкані. Горячково ведені укріпленя Солуня недвозначно вказують на се. „Ворожі“ літаки над Солунем та арештоване конзулів Австро-Угорщини, Німеччини Туреччини і і Болгарії (їх вже пустили на волю) — се ластівки переважних подій, яких свідком буде старинна славянська оселя і родинне місце славянських апостолів св. Кирила і Методія (Солунь) та Егейське море.

Виходилоб отже, що Росія ізза балканської справи розпочала свій послідний наступ (офензиву) які мали вратувати Сербію. Та мимо того всего не вдалось тоді почвірному порозуміню відтягнути австро-німецькі сили з полудня.

Нині положенє союзних військ на Балкані є в кождім разі кориснійше. Щезли тут вже непоборимі майже запори Дунаю, Дріни Сави. Через Дунай коло Білгороду і через Нішаву побудовано вже мости і як доносять часописи, вже відійшов з Берліна перший потяг до Болгарії і Туреччини. В сей спосіб узискано безпосередний довіз війска і муніції з Австро-Угорщини і Німеччини на воєнну область коло Солуня, через що союзні армії мають велику перевагу над своїми противниками, котрі і війско і муніцію мусять доставляти довгою морською дорогою, до того сильно загроженою німецькими і австро-угорськими підводними лодками. Вправді союзні війска будуть мати до діла з великою англійсько французською армією, — та її вже не зможуть вратувати штучні хотьби і найсильнійші укріпленя Солуня.

Австро-угорські війска посувають ся побідно до Адрійського моря і як доносять газети, є вже віддалені на гарматній вистріл від столиці Альбанії — Скутарі. В Альбанії мабуть не буде більших битв, бо виключають се і гориста околиця і нечисленність та лихе узброєнє решток сербсько-чорногорської армії, яку Англійці мають охоту перевезти до Африки на оборону Єгипту.

Недавно Москалі після довшого застою розпочали сильні наступи від Чортовийска аж до бесарабської границі, про їх перебіг пишемо в воєннім звіті з послідного тижня. Москалі йдуть до атаку в 15 до 16 рядах, збитими масами наступають на австрійські оборонні лінії на фронті, довгім на кількасот кільометрів. Та всі ворожі наступи, що йшли збитими лавами над Серетом, над Стрипою, Кормином та над Стиром заломились перед австрійськими становищами. Поле битви засіяне сотками трупів московських салдатів. Доси не виявилось ще, чи розходить ся тут російській війсковій управі о офензиву, закроєну на більші розміри, якої цілию було би занятє Галичини, чи може Москалі свій теперішний наступ розпочали на се, щоб облекшити положенє французсько-англійських військ на Балкані; здаєть ся, що цілию теперішного московського наступу на австрійсько-німецькі становища є тільки се, щоби відтягнути наші сили від більшої участи на Балкані і в сей спосіб улекшити там положенє французсько англійської армії.

Таку саму ціль мали мабуть і французські наступи в Вогезах проти Німців і італійські в Юдикаріях проти наших становищ. І одні і другі наступи не принесли для них ніяких успіхів.

Під сю пору найзавзятійша боротьба шалїє на нашій українській землі, в українській части Буковини, на Поділю і Волині, але ми маємо надію, що як попередні проби Москалів так і теперішна, проломити наші ряди і заняти Галичину, скінчать ся їх повним погромом.

Чи можна затягати позички в Галицькім воєннім кредитовім заведеню?

Дехто з наших людий з краю звернув ся до нас з запитом, чи можна затягати позичку в Галицькім воєннім кредитовім заведеню в Кракові, а коли можна, то в який спосіб се робити? Як слушну причину, подають наші діячі з краю обставину, що польські та жидівські дідичі селяни латинники та польські і жидівські купці, промисловці і ремісники користають всіми способами з незвичайно догідного кредиту в Галицькім воєннім кредитовім заведеню, а наші люди хиба дуже виїмково (приміром в перемиськім повіті) використовують се державне жерело кредиту на відбудову знищених війною господарств чи підприємств. Се стало ся і з сеї причини, що статут Галицького воєнного кредитового заведеня уложено без відома і проти волі української парляментарної репрезентації, котра домагала ся окремого воєнного кредитового заведеня на східну Галичину головно для відбудови господарств українських хліборобів сеї части краю, зглядно утвореня спільного державного воєнного кредитового заведеня для Галичини і Буковини з осідком у Відни.

З огляду на се, що правительство, покликуючи до житя Галицьке воєнне кредитове заведенє, поступило тільки після вказівок і волі польского кола парляментарного і знехтувало домаганя українських послів, український парляментарний клюб і українські господарські і кредитові організації ухилили ся від всякої участи в Галицькім воєннім кредитовім заведеню, яке відразу стало інституцією „краєвою“

подібно як Банк краєвий і инші „краєві“ заведеня.

Українська парляментарна репрезентація поступила зовсім слушно поборюючи зі всїх сил некористний для нас під національним зглядом статут Галицького воєнного кредитового заведеня. Але коли мимо нашого оправданого протесту правительство пішло з польською стороною і покликало до житя згадане заведенє, яке вже і розпочало свою діяльність, то нам не остає нічого иншого як зі всїх сил з него користати. Ту тільки повторила ся історія польсько-українських взаємин в Галичині. Проти нашої волі польський сойм ухвалив закон про рентові оселї, котрих цїлию було ратувати польських дідичів перед повним банкроцтвом дорогою корисної парцеляції, розуміє ся, між польських селян та піддержанє і скріпленє польського селянського стану в східній Галичині. Правительство пішло ту Полякам на руку і предложило ухвалене в соймі предложенє про рентові оселї до цїсарського затвердженя (до санкції). Для нас не стало иншого виходу як погодити ся з довершеним ділом і користати з фонду, призначеного на рентові оселї, не зрікаючи ся права постарати ся при догідних обставинах о відповідні для наших потреб зміни сего закона.

Так є тепер з Галицьким воєнним кредитовим заведенєм Статут зложено проти нашої волі, управа не є в наших руках головна ціль сего заведеня є ратувати польських та жидівських дідичів, купців та промисловців. Правительство дало кількадесять міліонів, які має підвисшити до суми сто міліонів корон (можливо, що еще висше). Закона про воєнні відшкодованя еще доси у нас нема і питанє, чи і коли буде. Кождий отже мусить відбудовувати своє господарство знищене воєнними подіями, в першій мірі за свої власні гроші, яких тепер з причини упадку цїн землї буде тяжко хлїборобови роздобути в потрібній скількости або на догідних услівях. Ту треба користати з кредиту в Галицькім воєннім кредитовім заведеню, бо догіднїйшого кредиту як там хлїбороб нігде не дістане. По перше, не платить ніяких відсотків, а по заключеню мира дуже малі; по друге, кредит є там висший як деинди; по трете, держава мабуть буде і дальше оплачувати відсотки за довжників, а можливо, що перейме на себе заплату самого довгу місто давати в готівцї воєнне відшкодованє. Одним словом, ті що тепер дістануть позичку з Галицького воєнного кредитового заведеня мають скарб державний в своїх руках, а не на відворот, бо вже тепер в формі позички дістають гроші потрібні на відбудову господарств.

Український нарід, з окрема українське селянство, потерпів більше чим Поляки. Цілі повіти і цілі области української східної Галичини і українського прикарпатського поясу аж по Дунаєць є страшенно знищені, а догідний кредит беруть Поляки і Жиди, котрі на війні і на Москалях зробили нераз добрий інтерес. Одна Перемищина творить тут виїмок. Завдяки заходам нашого повітового організатора посла д-ра Теофіля Кормоша, адвоката в Перемишли, наші селяни перемиського повіту внесли за його посередництвом подання о позички до Галицького воєнного кредитового заведеня в Кракові і доси без перешкод ті позички одержують.

Щоби і других наших хліборобів заохотити до сего, що вже завдяки заходам нашого відомого діяча д-ра Кормоша, зробили українські селяни Перемищини, подаємо кілька вказівок, хто може затягнути позичку і яке є при тім поступоване.

Позичку можуть затягати хлїбороби, купці, ремісники, промисловці і властителі домів на відбудову або поправу домів і будинків, знищених або ушкоджених підчас війни, на направу і закупно нових машин та на закупно інвентаря. Не можна затягати на капітал оборотовий, на захупно і доповненє запасів, на домашне уладженє, на сплату довгів і залеглостий податкових і банкових та на всїлякі спекуляційні цїли. Виплата позичок відбуваєть ся зачетами (ратами) в міру того, як поступає відбудова на руки доставників або підприємців.

Подання о кредит можуть вносити безпосередно до заведеня дідичі і посесори, великі купцї і великі промисловці та й властителі міських реальностий; — малі рільники можуть вносити за посередництвом Краєвої центральної каси для спілок рільничих, через найблизшу спілку ощадностий і позичок або через найблизшу повітову касу ощадности або також через стоваришенє заступаюче Банк краєвий; ремісники і дрібні купці через Патронат для дрібного промислу при виділі краєвім або через касу ощадности або також через стоваришенє кредитове, що заступає Банк краєвий.

Подання о кредит мають містити в собі: 1) висоту жаданої позички; 2) докладне поданє цїли позички; 3) означенє забезпеченя, яке може дати той, що затягає позичку; 4) представленє стану майна.

До подання треба приложити: 1) Посвідку старостова (або виділу повітового) що до якости і висоти шкід, спричинених безпосередно воєнними діланями; — 2) проєкт найнеобхіднійших вкладів (інвестиций) фаховий кошторис а також пляни і обчисленя; 3) гіпотечні вписи, аркуші грунтові і всякі инші докази вартости.

Хлїбороби селяни можуть виповняти збірні зголошеня (ч. 29), котрі затверджає уряд громадський а видає свою думку найблизша спілка ощадности або стоваришенє, що заступає Банк краєвий; в таким случаю не треба виписів гіпотечних і аркушів грунтових.

Услівя кредиту. Кредит буде уділений в формі нотаріяльного скрипту довжного або виїмкового в формі акцептів в границях кавційного запису. Інтабуляція правильно є вимагана. Відсотки (проценти) є платні піврічно з гори. Провізії не числить ся ніякої; затоатягаючий позичку буде платити всякі кошти, сполучені з виставленєм довжного документу і забезпеченєм кредиту і в случаю екзекуції також кошти судової екзекуції. Всякого рода письма і грамоти з Галицьким воєнним кредитовим заведенєм в Кракові є вільні від всяких належитостий стемплевих і інтабуляційних.

З Галицьким воєнним кредитовим заведенєм в Кракові треба переписувати ся тільки виключно по українськи; на українські письма дає згадане заведенє відповіди в українській мові. Наші стоваришеня кредитові в краю, в першій мірі райфайзенки і наші повітові стоваришеня кредитові повинні взяти в свої руки справу позичок в Галицькім воєннім кредитовім заведеню.

Світова війна.

На російськім фронтї.

В часї латинського Різдва, як се ми вже писали, Москалї розпочали сильний наступ (офензиву) на бесарабськім, галицькім і волинськім фронтї, хотячи за всяку цїну по раз другий „освободити“ Буковину і Галичину.

Офензиву приготовлювано здавна, а навіть сам цар-бутюшка поїхав на фронт до Тернополя і Теребовлі, щоби своєю присутностю надати значіня новому наступови. Цар видав новий маніфест, в котрім проголосив новий похід для „визводеня Прикарпасской Руси“ (себто нового поневоленя української Галичини і Буковини), котрий мав розпочати ся проломом нашого фронту на бесарабсько-буковинській границі і над Стрипою в Галичині. Війску проголошено, що на Святий Вечір Москалі мусять заняти Чернівці. На галицькій і буковинський фронт стягнули Москалі великі скріпленя і в сам латинський святий вечір (24 грудня 1915) розпочали на на цілім фронті пальбу з найтяжших гармат зразу на Буковині в околици Топорівців, а опісля над Дністром коло Устєчка і над Стрипою коло Бурканова. До штурму йшли Москалі по 16 рядів відразу і тисячами падали перед нашими перешкодами. Снігом покриті поля засіяли тисячі і тисячі московських трупів. Не дивлячи ся однак на жертви йшли Москалі дальше до битви на багнети, але на дармо, наших становищ не здобули і не проломили наших ліній.

Ся кровава різня тревала більше як дві неділі і в послідних днях трохи зменшила ся, видко, що Москалі відчули свої небували страти. Офензива однак треває мимо того дальше, особливо напирають Москалі на околицю Топоровець на Буковині, та без ніякого успіху. В Галичині над Стрипою йде горячий бій дальше. На Волини здебільша пальба артилєрії, тільки коло Чорторийска є більші битви, бо Москалі і там сгарали ся проломити нащ фронт, що їм однак не вдало са. На північ від Припети аж по Ригу треває дальша звичайна позиційна війна.

На італійськім фронті.

По своїх дотеперішних втратах Італійці заперестали свій загальний наступ і тепер в ріжних точках фронту острілюють з гармат наші становища; зрештою звичайна позиційна війна.

На чорногорськім фронті

наступ нашої армії іде безперервно вперед. Дня 10. січня с. р. по тридневних тяжких битвах, в яких взяла участь не тільки наша тяжка артилєрія, але і артилєрія нашої воєнної фльоти з воєнної пристани в Катарі, наші війска поборивши завзятий опір Чорногорців і незвичайні трудности, здобули сильно укріплену гору Ловчен, високу на 1.700 метрів, яка взносить ся над катарським заливом і звідки можна опаповати котарську морську твердиню. При сій нагоді здобули Австрійці 42 гармат, між ними кілька тяжких, по більшій части французького походженя. Здобуте Ловчену має для нас велике воєнне значінє, бо тепер нашим війскам дорога до середущої і полудневої Чорногори стоїть отвором і як доносять послідні вісти, наші війска знаходять ся вже недалеко Цетині, столиці Чорногори. В північно-східній Чорногорі коло міст Беране і Іпек та над рікою Лімом наші війска викидають Чорногорців з їх сгановищ і вже мабудь недалекій час, коли ціла Чорногора опинить ся в ваших руках.

В Македонії

на разі треває дальше спокій, бо союзні армії вижидають на остаточне становище Греції. По всякій правдоподібности Греція задержить повну невтральність, але згодить ся мовчки на се, що союзні армії (Болгари, Австрійці і Німці) розправлять ся оружно на грецькій землі коло Солуна з Англійцями і Французами, приступаючи до облоги Солуня.

Під Дарданелями,

не було в послідним тижни важнійших подій. Французькі і англійські війска опустили вже півострів Галіполі, що є найліпшим доказом, що не думать вже про здобуте дарданельського проливу.

На инших турецьких фронтах

а те на Кавказі і в Мезопотмиї Турки з успіхом боронять своїх становищ, переходачи місцями до приступів проти Москалів (на Кавказі) згіядно проти Англійців в Мезопотамії. Сї фронти не мають однак ширшого значіня.

На заході

у Франції і в Бельгії йде дальше позивійна. Німці держать кріпкв свої становище.

Низше подаєме звіти аастро-угорського і німецького генерального штабу за час від 3. до 11. с. м включно, причім згадаємо, що німецького звіту з 10. с. м. львовські часописи не одержали.

Комунікат австро-угорського штабу.

Війна з Росією.

(3|1). На бесарабськім фронті йшла і вчера цілий день завзята боротьба. Ворог докладав усїх зусиль, щоби коло Топорівців розсадити наші лінії. Та всї проби пролому розбили ся о хоробрий опір наших знаменитих війск. Число полонених 3 офиц. і 850 жов.

Над устєм Серету, над долїшною Стрипою, над Кормином і над Стиром відперто відокремлені московські наступи.

Численні місця північно-східного фронту стояли під ворожим артилєрійським огнем.

(4|1). Битва в східній Галичині йде далї. Ворог продовжав вчера свої проби пролому коло Топорівців на бесарабськім фронті з великим накладом сили. Иого невдача була така сама як попередніх днів. Московські наступи всюди відперто. Особливо завзяті були бої в порозстрілюваних ровах Гегергаву на схід від Раранча, де йшов довгий і кривавий рукопашний бій; особливо окрив ся знова славою варазджинський полк піхоти ч. 16. Як на бесарабськім фронті, так само не повели ся ворожі наступи на північний схід від Окни і проти мостового шанця коло Устєчка як також всї московські зусиля, поновлені з великим звзятєм, щоби вдерти ся до наших окопів в области на північний схід від Бучача. Втрати ворога є, як перед тим, незвичайно великі. В однім відтинку, широкім на 10 км., начислено перед нашим фронтом 2.300 московських трупів. Окремі московські баталїони, які йшли до бою в силї тисяча людий вернули по своїм власним донесеням в силї 130. Число полонених в останніх днях на північний схід від Бучача перевисшає 800. Над горішною Іквою відділи групи Бем-Ермолїя зістрілили московський літак. Залогу зложену з 2 офіцирів, полонено.

(5|1). Наше війско у східній Галичині та на буковинській граници бороло ся також і вчера побідоносно. На бесарабськім фронті почав ворог зараз з полудня сильну пальбу з гармат. Приступи піхоти знова звернули ся проти наших становищ коло Топорівців та на границі держави на схід від Раранча. Ворог йшов місцями вісьмома рядами проти нашої лінії. Його відділи були розтрощені перед нашими перешкодами, а здебільша вже й раньше, з величезними втратами. Хорватські та полудневo-угорські полки сперничали між собою, видержуючи серед найтяжших умов. Таж сама доля, що коло Топорівців, стрінула приступ Москалів коло мостових окопів під Устєчком та в околици Язлівця. Дальше на північ нічого замітного.

(6|1). Боєва діяльність в східній Галичині і на бесарабській границі вчера значно ослабла. Ворог держав наші становища від часу до часу під гарматним огнем. Иого піхота ніде не розвивала акції. Також у всїх инших частях північно-східного фронту не було ніяких подій особливого значіня.

(7|1). Вчерашний день минув на північнім сході порівнуючи спокійно, тільки над Стиром приходило хвилями до боїв. Ворог обсадив одно кладовище на північ від Чорторийска, одначе австрійська краєва оборона швидко його прогнала.

Нині рано ворог розпочав знов свої наступи в східній Галичині. Туркестанські стрільці рушили досьвіта проти нашої лінії на північний схід від Бучача і в одній вузкій части фронту вдерли ся до наших ровів. Піхотні полки гонведів 16 і 24 швидким протинаступом викинули ворога. Взято богато полонених і три машинові кріси.

Зі слів полонених згідно виходить, що перед останними наступами проти армії Пфлянцера-Бальтіна московським війскам скрізь оголошено, що приготовляєть ся велика проломова битва, яка знов заведе московське війско в Карпати, На основі певних оцінок **втрати ворога в новорічних боях на бесарабській граници і над Стрипою виносять що найменше пять десять тисячів людий.**

(8|1). Битва в східній Галичині і на граници Буковини розгоріла ся вчера на ново. Над Стрипою, як уже донесено, ворог ще досьвіта розпочав свої наступи. Кілька сильних відділів посунуло ся під охороною мраки аж до наших батерій, коли рушив протинаступ полків гонведів ч. 16 і 24 і середногалицького полку піхоти ч. 57 і відкинув атакуючих назад поза наші становища. Серед 720 Москалів, яких полонено при тім, є 1 полковник і 10 инших офіцирів.

На лінії над Дністром стояли цілий день під переважно сильним артилєрійським огнем.

На бесарабськім фронті розпочав ворог свої наступи перед самим полуднем барабанним артилєрійським огнем. Його зусиля звернули ся знов проти наших становищ коло Топорівців і на схід від Раранча. Бої були знов незвичайно завзяті. Части атакуючих кольон вспіли вдерти ся до наших ровів, але резерви викинули їх в рукопашнім бою. При сім полонили ми одного офіцира і 250 жовнірів.

Коло Боростян на Волини відперло наше війско московські вивідні відділи,

Над Стиром артилєрія концентричним огнем ударемнила зусиля Москалів відзискати кладовище на північ від Чорторийска.

(9|1). Відпертий перед двома днями на ново на всіх точках східної Галичини і бесарабської границі з великими втратами, ворог не повторив учера своїх наступів, тільки від часу до часу звертав артилєрійський огонь проти наших ліній. Він спроваджує скріпленя.

Над Кормином на Волини розбили ми московські вивідні відділи.

Зрештою ніяких особливих подій.

(10|1). Також вчера не було в східній Галичині і на границі Буковини більших боїв; тільки коло Топорівців відперто вечером ворожий наступ. Зрештою нічого нового.

(11|1). Поминувши звичайні артилєрійські бої, на бесарабськім фронті і в Східній Галичині панував також учера спокій. Від нинішнього ранку ворог по сильнім артилєрійськім огни звернув знов свої безуспішні наступи проти околиці Топорівців і Раранча.

Війна з Італією.

(4|1). В полудневім Тироли і на фронті Дольомітів ішли знов артилєрійські бої. Наші летуни кинули на магазин ворога в Алї бомби. Місцевість Мальбургет острілювано знов з тяжких гармат. Також в кітловині Фліча і в области Крн проявляла діяльність італійська артилєрія. На північ від Доле наші відділи заняли вчера рано ворожий рів, за яким від тоді йде завзята боротьба. Три італійські протинаступи відперто. На височині Доберда приходить щодня в окремих частях фронту до боїв на ручні гранати і метавки мін.

(5|1). Наслідком окремих умов прозорости воздуха була діяльність артилєрії на цілім фронті. Побережа живійша; в области Крн а з окрема коло Ославії дійшла до великої сили. Новий напад на занятий нашим війском окіп на північ від Дольє та напад ручними гранатами на наші позиції на північ від Монте Сан Мікеле ми відбили. Наші летуни кинули бомби на військові будівлі в Алї за Стріні.

(6|1). На побережнім фронті ворожий артилєрійський огонь місцями знов збільшив

ся. На північ від Дольє наші війчка знов криваво відперли більше наступів і так задержали здобуте становище. На тирольськім пограничу в відтинках Бухенштайн і Ріва йшли живійші артилерійські бої.

(7|1). В богатьох місцях фронту йшли далї гарматні бої, які в области Коль ді Ляма коло Флїча, при горицькім примістку і з відтинку височини Доберда були часами досить живі.

(8|1). Італійцї держали під дуже живим артилерійським огнем північну часть примістка Тольмайн і наші становища на північ звідси, особливо-ж недавно занятий рів, проти якого також вчера звертало ся більше проб наступів. Також коло Ославії і місцями в відтинку височини Добердо йшли досить живі артилерійські бої.

(9|1). Нїчого нового.

(10|1). Поминувши артилерійські бої в Горициї, в области Коль ді Ляна і в відтинку Фільгерайт, не було на полуднево-західнім фронтї ніякої боєвої діяльности.

(11|1). Положенє незмінене. В полудневім Тироли появило ся над долиною Еча 11 італійських летунів, які в богатьох місцях кинули без успіху бомби.

На полудневім сходї.

(4|1). Нїчого нового.

(5|1). Ніякої зміни.

(6|1). На північ від Берана і на захід від Розаю ведуть відділи армії Кевеса успішний наступ проти Чорногорців. В области Бокке ді Каттаро в остатних днях з обох сторін розвиває від часу до часу діяльність артилерія, зрештою положенє незмінене.

(7|1), Війска ґенерала Кевеса відкинули Чорногорців по завзятих боях коло Мойковаца над Таракнє, коло Ґодуси на північ від Берана і зі становищ на захід від Розаю і в половині дороги між Іпеком і Плявою. Наші передні части віддалені 10 км. від Берана.

(8|1). Ніяких змін.

(9|1). На північний схід від Берана Чорногорці знов стали до бою. Обсаджені ними горби здобуто, при чім узято одну гармату. Над Тарою перепалки, на граници Герцу і в области Бокке ді Каттаро наші відділи стоять у боротьбі проти чорногорських становищ.

(10|1). Наші відділи, які йдуть на Беране, викинули знов Чорногорців з богатьох горбів і дійшли до Біоки. На північ від сеї місцевости очищено від ворога східний беріг Ліму. Війско, яке має на горах дїло зі снїгом на метер високим, справляєть ся знаменито. Над Тарою діяльність артилерії і перепалки. Бої на полуднево західній граници Чорногори йдуть далї.

(11|1). **Взято Ловчен.** В тридневних важких боях перемогла наша хоробра артилерія в знаменитім співробітництві з тяжкою артилерією і воєнною фльотою завзятий опір ворога і незвичайні трудности, які представляє в зимі область Карсту, яка вистаюча з моря як мур на 1700 метрів високий, від років була уладжена для оборони.

Добич творить 26 гармат, з того дві 12-центиметрові, дві новочасні 15-центиметрові, і два 24-центиметрові Мерзери, далї муніція, карабіни, запаси поживи й оджи. Часть гармат у добрім станї і їх уживаєть ся проти ворога.

На північнім сході Чорногори ворог учера ще раз ставив опір перед самим Бераном, але його відкинено. Місцевість і горби, які панують над нею і полудневий захід знаходять ся в наших руках Швидкою акцією вдало ся вратувати від повного знищеня міст на Лїмі в Беранї, який стояв у огни.

Коло Іпека викопано знов 13 сербських гармат і богато муніції.

Звіти нїмецького ґенерального штабу.

На сходї.

(4|1). На всїх теренах війни не зайшло нїчого нового.

(5|1). Положенє незмінене.

(6|1). Вивідний відділ, який посував ся в лїсї на полудне від Якобштадту, мусів з огляду на перевагу ворожого наступу уступити назад.

Під Чорторийском заатаковано висунене московське становище й відкинено його.

(7|1). Московські відділи, які вчера укріпили ся на однім кладовищи на північ від Чорторийска, ми нинї в ночи знов виперли.

(8|1). Не стало ся нїчого нового.

(9|1). Положенє загалом не змінило ся. Під Берестянами відперто наступ значнїйшого московського відділу.

(11|1). Не було ніяких особливих подій.

На полудневім сходї

(4|1). На всїх теренах війни не зайшло нїчого нового.

(5|1). Положенє незмінене.

(6|1). Нїчого нового.

(7|1). Положенє незмінене.

(8|1). Не стало ся нїчого нового.

(9|1). Нїчого нового.

(11/1). Не було ніяких особливих подій.

Австро-угорський міністер війни ґенерал Кробатін котрому цїсар надав недавно баронський титул.

На заходї.

(4|1). На всїх теренах війни не зайшло нїчого нового.

(5|1). На богатьох точках фронту артилерійські і мінові бої.

(6|1). На фронті йшли місцями артилерійські бої, які в части були дуже сильні. Місто Лєн ворог далї острілював. На північний схід від Лє Мениль легко ударемнено ворожє зусилє виконати приступ ручними гранат.

Ворожий атак воздушної ескадри на Дуе був безуспішний.

Нїмецькі летуни зістрілили два англійські самолети. Один з них зістрілив поручник Бельке, який таким чином зробив нешкідливим уже семий летничий апарат ворога.

(7|1). Нїчого нового.

(8|1). Непогода вплинула відємно на боєву діяльність. На полудне від Гартмансвайлеркопфу забрано Французам кусень рова і полонено 60 стрільців.

(9|1). На північний захід від Массіж в околици хутора Мезон Шампань наші війска в наступі заняли ворожі обсерваційні точки і стрілецькі рови на просторі кількохсот метрів. Полонено 423 Французів, в тім 7 офіцирів, і здобуто 5 машинових карабінів і одну велику й 7 малих метавок мін. Французький протинаступ на схід від тої загороди скінчив ся нічим.

Нїмецька ескадра самолетів заатакувала ворожі етапові урядженя в Фірнес.

(11|1) Ми відперли наступи ворога на стрілецькі рови, взяті нами на північний захід від Массіж. Число полонених там підвисшило ся на 480. Французький лїтак, узброєний в одну 3.8-центиметрову гармату, був примушений нашим обороним огнем і атаком нашого летвна осїсти під Вуман (на полудне від Діксміде). Лїтак разом з людьми дістав ся неушкоджений в наші руки. Під Турне зістрілено в воздушній боротьбі англійський лїтак.

Зі світа.

Угорщина.

В угорськім парляменті принято предложенє в справі відбудови знищених Москалями господарств в північно-східній Угорщині, де, як звісно, мешкають Українці (по тамошньому Русинаки). Референт сеї справи посол Кольоман Гегедіш сказав на засїданю парляменту 17. грудня 1915, що угорсько українське населенє мимо сильної москвофільської агітації, яку ведено і попирано з Росії, остало вірним своїй державі і підчас московського наїзду заховувало ся дуже поправно та вповні заслужило на се, щоби йому тепер держава помогла. На тім самім засїданю забрав голос угорській міністер рільництва барон Емерих Гілянь і признав, що українське населенє на Угорщині є патріотично настроєне і що угорське правительство зробить все, щоби виратовати його з теперішної нужди.

З нагоди нового року відбуло ся у угорського президента мініcтрів графа Степана Тіси принятє для угорських політиків, на котрім гр. Тіса виголосив промову, в котрій сказав між иншим:

Побіда є по нашім боці. Ходить тільки о те, скільки часу і дальших зусиль буде ще треба на забезпеченє кінцевої побіди.

Далї президент міністрів обговорював національне питанє в Угоршині, зазначуючи, що провідною думкою національної політики держави повинно бути виконуванє як найбільше притягаючої сили на не-мадьярські племена. Ті, що не сумнївали ся в привязанє і вірність усїх племен, мали рацію, не вважаюче на негідне захованє деяких одиниць або верств. Патріотична злука всїх живих державних сил проявила ся в найвисшій мірі в Хорватії і Славонії.

Що до Австрії, то вільно думати, що там війна до решти змела все, що противило ся обопільному порозуміню і співділаню. Президент міністрів думає, що нині нема австрійського патріота, який не бачив би у скріпленю національної угорської держави найважнїйшої умови розвитку й консолїдації монархії. Австрійський патріотизм зустрічаєть ся в нас усе з найліпшим зрозумінєм і горячою симпатією, бо для житя Угорщини як найпотрібнійша є сильна і здібна до акції Австрія.

Потім говорив гр. Тіса про союз з Нїмеччиною, якої вірність і приязнь, тріваюча десятки літ в минувшости, запевнювала мир, а також по війні буде його запевнювати. Наслідком прилучення Туреччини й Болгарії можемо, опираючи праве і ліве крило о море, непохитно сповняти свою історичну місію. Місія ся подібно як у минувшині так і в будучині буде дефензивна. Наш союз нікому не загрожує, але й не боїть ся нікого. Задачию нашого союза є забезпеченє мира, независимости, щоби могли ми дійти до висшого культурного розвою; по побідним укінченю війни се примиренє ще сильнїйше укріпить ся в душах.

З кінцем року 1915 розпочали ся в Загребі наради хорватського сойму. На дневнім порядку є положенє ріжних податкових і господарських справ. Наради сойму тревають дальше; перебіг нарад спокійний.

Румунїя.

Наради румунського парляменту в Букарешті тревають дальше. Що раз більше послів виступає проти почвірного порозуміня (Франція, Англія, Росія і Італія) і ставить ся прихильно до Австро-Угорщини і Німеччини. Недавно промовляв бувший президент міністрів Карп, котрий сказав таке: Коли померший румунський король Кароль вислав мене по причині справи Дуная до Берліна, заявив я в моїм звіті, що є нашим інтересом, щоби ми йшли разом з Австро-Угорщиною. Я набрав переконаня, що судьба Румунів може

поліпшитись тільки або в наслідок нових добичий або уступок. Добичі румунські на Австро-Угорщині були неможливі. Длятого було нашим обовязком війти на дорогу уступок. І нині не можна подумати про те, щоби піти через Карпати. Що жде нас в союзі з почвірним порозумінем се знаємо з уст російського президента міністрів: Росія хоче морських тіснин, устя Дунаю і Галичини. Болгарія зрозуміла, що тоді Росія дістане ся до Константинополя, і тому виступила проти Росії. Нашим обовязком є станути також проти Росії. Бесідник підчеркнув, що румунська лїтика мусить йти все в тім напрямі, котрий запевиює їй оборону перед російським заливом з півночи, а таку оборону дають Румунії осередні держави Австро-Угорщина і Німеччина. Карпатське питанє рішить ся не з тамтої сторони Карпат, тільки над Прутом. Бесїдник консервативного сторонництва Аріон заявив, що консервативті є за осередними державами. Президент міністрів Братіяну вказав на се, що правительство не може нині нічо сказати про міжнародну політику; се однак не значить, щоб не згоджувалоб ся на все, що тут в палаті сказано.

Замітною була також промова ліберального посла Стере. Він заявляє, що навіт колиб мали його засудити на смерть, він буде говорити про Бесарабію, бо він є одиноким послом, що походить з Бесарабії. Для румунського народа є тільки одна найвисша ціль, а се прилученє румунської Бесарабії до Румунії. Для румунської держави представляєть ся положенє після війни так: Побідна Росія значить прилученє до неї Галичини, Константинополя, Дунаю аж до залізної брами; Румунія лишить ся по середині російського царства получена з заходом тільки через Угорщину. Стере виступає проти тих, що сумніваючь ся, що Росія стремить до підбою морських проливів, та проти твердженя, що Румунії байдуже, хто буде їх паном. Коли Росія осягне свою ціль — ми є знищені. Що Росія хоче підбити Румунію, доказує бесідник на підставі записок російського міністра. Бесїдник вказує на російське лайдацтво в політиці супроти Українців, котрі нині є позбавлені всяких народних прав.

Болгарія.

В болгарській столици — Софії — отворено недавно сесію болгарського парляменту (собранія) престольною промовою короля Фердинанда в котрій король підніс успіхи осередних держав (Австро-Угорщини і Німеччини) і успіхи болгарського оружа, котрому вдало ся прилучити Македонію до Болгарії. Заявив дальше, що Болгарія видержить дальше в побідній війні та не боїть ся погроз почвірного порозуміня. В собранію ухвалено нові кредити для воєнних цілий в сумі пять сот міліонів левів (болгарський лев більше менше виносить тільки що австрійська корона).

Замітні є слова болгарського вожда генерала Тодорова, котрий недавно відбув довшу нараду з німецьким начальним вождом на Балканї генералом Макензеном. Генерал Тодоров сказав до одного редактора, що болгарска армія готова до бою на нові розкази. Греки відступили від півночи в полудневім напрямі англійським і француським війскам аж до Егейського моря пояс землї, а самі усунулись на схід і захід аж до Енітши і Вардару. Англійсько-француський фронт, який стоїть проти Болгар виносить около 50 кільометрів. Не є правдоподібним, щоб француські і англійські війска в случаю болгарського наступу могли довго видержати, — вони уступлять правдоподібно на сильно укріплені становиска на північ від Солуня. Колиб болгарські війска з політичних причин не були задержались перед грецькою границею, то француські і англійські війска булиб прямо зогнані в море, бо вони після погрому втікали в смертельнім страху. Нема найменшого сумніву, що армії осередних держав і в будучности будуть переслідувати війска почвірного союза, котрий одержить на Балкані правдоподібно смертоносний удар.

Є ясною річию, що Французи ліпше та хоробрійше боролись як Англійці. Взагалі Французи борють ся з більшим почутєм обовязку та відвічальности як Англійці.

Греція.

Почвірному порозуміню не вдало ся таки втягнути Грецію на свій бік і Греция дальше остає невтральною, хоч позволила Французам і Англійцям на занятє части своєї землі з містом Солунем, до тепер готово прийти до більших битв між Французами і Англійцями з одної і Болгарами з другої сторони до Болгар прилучились би тоді Австрійці і Німці. Грецьке правительство не взяло на себе до тепер ніякого зобовязаня що до свого становища на випадок колиб Болгарія взяла участь в наступі війск австро-угорських і німецьких на Англійців і Французів. — Грецьке правительство застерегло собі цілковиту свободу діланя в обороні грецьких інтересів в спосіб, який узнасть за відповідний. Грецький король Константин мав довшу нараду з румунським послом. В Атенах сподіють ся приїзду секретаря болгарського міністерства заграничних справ. Дня 15. січня мають бути відіслані до дому грецькі резевісти з пописового року 1892, а противно з літ 1889, 1890 1891, котрі були дотепер увільнені від служби, мають бути незадовго покликані до служби.

Дотеперішний президент китайської (хінськоі) републики Юаншікай вибраний недавно цїсарем Китаю.

Росія.

В Росії що раз більше є таких людий, котрі бачуть, що теперішної війни Росія ніяк не може виграти і тому промовляють за миром. Голоси впливових російських політичних кругів, які явно виступають за полишенєм безуспішної боротьби з Німеччиною, починають множити ся. Як доносить „Рєч“, видали думські праві посли заяву за окремим миром з Німеччиною й Австро-Угорщиною. Заява містить, що правда, застереженя, що партія не буде вести ніякої агітації в сім напрямі без відома й волі політичних груп, одначе рівночасно зазначуєть ся, що Росія не повинна нести далі жертв, які не принесуть користи. Дальше веденє війни за всяку ціну називає заява великою помилкою, в яку не повинно ся знов попасти з причин самозбереженя.

Дуже тяжке є положенє людности на Кавказі, де з причини грозячого голоду готово прийти до більших розрухів, а навіть революції, як се недавно заявила міністрови внутрішних справ Хвостову депутація з Кавказу.

Буджетова комісія думи покінчила праці над буджетом за 1915 р. Загальні доходи вставлено в сумі 3.181 міліонів рублів, видатки в сумі 3.558 міл рубл. Недобір виносить 377 міл. руб. і має бути покритий позичкою.

Англія.

В англійськім парляменті принято в палаті послів 403 голосаки проти 105 предложень, яке вводить примусову війскову службу так, як се є від давна в инших европейських державах. Доси в Англії (подібно як в Америці) війско складало ся з охотників — як пр. у нас жандармерія — які наймали ся за добрі грошідовійска. В теперішній світовій війні показало ся, що такий спосіб вербованя до нічого, бо на війну богато з власної волі не піде і длятого Англія виставила до бою розмірно не богато війска. Тепер там будуть мусїли служити всї — як се у нас. Проти сего предложеня дуже сильно агітують робітники, які на своїм зїзді заявили ся проти війскового примусу. Не знати отже, чи ухвалене в парляменті предложенє скоро війде в житє.

Дописи з краю.

Бібрка. *Війна. Арештованє москвофілів в Вобреччині. Прихід Москалів і їх ворожe становище до українства. Перехід на православє. Польсько-московський союз проти Українців. Московські реквізиції і знищенє повіту. Утеча москвофільських священиків до Росії і вивезенє наших людий. Прихід наших війск і наших властий. Непошанованє прав української мови. Повітова комісія для відбудови повіту. Визиск селян при доставі збіжа комісіонерам.*

Бобреччина в послідних літах належала до найсвідоміших повітів завдяки трудам наших повітових організаторів д-ра Романа Перфецького з Бібрки та о. Івана Винницького з Залезець; до зросту національної свідомости причинили ся в великій мірі часті віча з посольськими звітами, які скликували посли сего повіту д-р Евген Олесницький і д-р Льонгин Цегельський. Визначну участь в народній роботі брали також деякі наші священики і народні учителї та свідоміші селяни під проводом Івана Прибили з Романова.

Сю роботу перервала війна і московський наїзд. Австрійські власти ще в серпни 1914 р. арештували москвофільських священиків Якова Довгого з Ходорова, Коломийця з Ліщини (помер в Талєргофі), Глібовицького з Баковець, Даниловича з Бібрки, Кармалиту з Стрілиск і Яськова з Бортник; селян арештовано дуже мало, бо між нашими селянами москвофільство не мало ґрунту і загал селян відносив ся дуже ворожо до москвофільської агітації. З причини доносу чи помилки арештовано також повітового судію Зубрицького з Бібрки (сина перемиського крилошанина), чоловіка майже на скрізь спольщеного, котрий не належав до ніяких українських ані москвофільських організацій і від публичного житя стояв зовсім здалека; арештовано також бувшого люстратора повітового виділу Решетиловича (Українця) та приміщено обох в звісним Талергофі, де томили ся довший час. Впрочім між Українцями арештовань не було. Арештовано однак не всїх москвофілів. На місци остали о. Андрій Пилипець в Борусові, о. декан Юліян Яримович в Ольхівци, о. Володимир Глинський в Підмонастирю, о. Величковський в Загіречку, о. Ксенофонт Роздольський в Звенигороді, котрого славетна львівська консисторія зі звісним покровителєм москвофілів о. Андрієм Білецьким на чолї іменувала тепер навіть завідателем деканату!

З кінцем серпня 1914 Москалї заняли Бобреччину і невдовзі урядили свою адміністрацію в повіті. Начальником повіту став князь Лобко Лобановський (корінний Москаль) з двома помічниками і сейчас взяв ся до нищеня українства. Маючи в руках спис всїх інтелігентів Українців (українські священики з виїмкою о. Зацерковного з Водник, котрий виїхав перед Москалями, остали всї на місци, а так само остала більшість українських народних учителїв, непокликаних до війскової служби), який — як се було всюди в краю, де на місци лишили ся москвофіли — доставили йому москвофіли, кликав до себе на протоколи поодиноких інтелігентів і вилаявши ся здорово на українство, грозив кождому зсилкою в Сибір, коли дальше буде держати ся „мазепінскаво“ руху. Між иншими в жовтни 1914 р. прикликав до себе о. декана Довнаровича з Боринич і сказав до него дословно таке: „Я знаю, що Ви Украінець — а се жде Вас зсилка в Сибір, знаю, що молите ся за цїсаря Франц-Йосифа і побіду Австрії, за се будете розстріляні!“. На увагу о. Довна-

ровича, що після постанов гагської міжнародної умови він все ще є австрійським горожанином, а що жиє мирно і не мішаєть ся в воєнні справи, то за се належить ся йому від окупаційних властий охорона, — трохи змяк, але все ще кілька разів кликав його на переслуханя. Подібно було і з иншими українськими інтелігентами, а навіть селянами.

Агітація за православєм, яку вели московські власти не приняла ся. Наші селяни станули твердо проти накидуваного православя. Тільки в Борусові, де давнійше був парохом московський агітатор о. Андрій Яворський, котрий на якийсь час перед війною виїхав до Росії і там перейшов на православє, дяк і війт перейшли на православє і записали на православє всіх греко-католиків в селі, кажучи, що записують на запомогу до повітового начальства. Місцевий парох о. Пилипець (помер перед кількома місяцями вже по приході наших війск) приглядав ся тому з повним спокоєм, а навіть жив в приязни з батюшкою Андрієм Яворським, котрий вернув з Росії і осів в Борусові. Впрочім і в Борусові більшість населеня відносила ся неприхильно до православя. На православє перейшло також кількох людий в Підсоснові (прилучена до Николаєва), але там виступив проти того тамошний парох о. Боберський (Українець), за що його Москалї при своїм відвороті вивезли до Росії.

Московські власти на кождім кроці відносили ся з незвичайною прихильностю до Поляків. Оголошеня були тільки в московській і польській мові.

Збірним місцем для польсько московських забав був дім вшехполяка д-ра Кляйна, директора дібр графа Мицельського в Бориничах; д р Кляйн утїк опісля з Москалями.

Москалї з разу хопили ся хлополапської політики, голосячи селянам, що будуть між них роздавати панські лани. Нераз приходив в село простий козак і зібравши від селян дарунки і гроші, виводив їх на панський лан і визначував кождому його пайку. Се приєднало Москалям в мить прихильність деяких темнійших селян, котрі повірили в се московськє обманство. Та скоро розчарували ся. Московські власти пішли на руку польським панам, а не „русскимъ крестянамъ“, а до того зачали переводити строгі реквізиції. Дріб, безроги забирали без заплати і без квітів, а так само робили з початку і з худобою та кіньми. Селяни пожалували ся в губернії і тоді реквізицію худоби переводили за гроші, платили за штуку 30 – 40 рублів, а тільки дуже виїмково 50 до 80 рублів. Селянам дали ся в знаки вічні „форшпани“, за котрі не платили нічого, а навіть не давали квітів. На конець зачали гнати людий силою до копаня шанців і ту також не давали нічого, а неодного в додатку ще і побили. Одним словом селяни в цілім повіті обурили ся незвичайно на Москалів і їх господарку і коли прийшов зазив виїзджати до Росії, то ніхто з селян не виїхав, кромі кількох одиниць, що стояли на їх службі і перейшли на православє. Память по Москалях остала з повіті як найгірша.

Повіт від війни не дуже потерпів, сіл знищених чи спалених нема. Потерпіли тільки деякі двори, як двір гр. Мицельського в Бориничах, де спалила ся ціла велика бібліотека, де була одна українська рукопись з 1424 р., двір Звольського в Бринцях, двір польських монахинь в Кудриківцях та стайні гр. Мицельського в Борусові. Шкоду зробили Шкоду зробили козаки ще з кінцем серпня 1914 р. Натомість доволі значно знищені місточка Бібрка, Ходорів, Стрілиска. При битвах в червни 1915 р. шкід більших не було. При відвороті в многих церквах Москалї позабирали дзвони.

З початком червня 1915 р. розпочав ся відворот Москалів з Бобреччини, котрий місцями перетворив ся в звичайну утечу. По селах волочили ся безладні ватаги салдатів, котрі нападали на селянські хати і богато лиха нанесли селянам і священикам, рабуючи все, що їм попало під руки. Взагалі карність в московській армії не дуже велика; за армією йшли все цілі товпи всяких мародерів і маркерантів, котрих одиноким ремеслом був рабунок. Чогось подібного нема мабуть в ніякій армії на світі. Разом з Москалями утікли і деякі москвофільські священики, як о. декан (!) Юліян Яримович з Ольховця, о. Володимир Глинський з Підмостиря, батюшка Андрій Яворський з Борусова разом з дяком і війтом і ще кількох селян з Борусова та Підсоснова та з кількох инших сіл. Як в инших українських повітах, так і в Бобреччині наші селяни мимо обіцянок або грозьб остали на місци. З Українців вивесли Москалї о. Берського з Николаєва, війта з Романова Івана Прибилу, звісного у нас селянського діяча і кількох свідоміймих селян; більшість з них приміщено в Сибіри. В часі послідного року померли о. Ілашевич з Соколівки (Українець) і о. Андрій Пилипець з Борусова (москвофіл). Підчас наїзду до деяких парохій спровадили ся деякі українські священики з чужих деканатів. Між иншими в Бібрці на місце арештованого нашими властями москвофіла о. Дачиловича підчас московського наїзду завідував парохією о. д-р Василь Лада; тепер завідате ем сеї парохії є о. Цегельський, парох Струсова коло Теребовлї.

Болгарський жовнїр і альбанські добровольці.

Як вже згадано, більшого знищеня в повіті нема. Даєть ся тільки відчувати — як впрочім всюди — брак худоби і коний. Для тої решти, яка остала, паші вистарчить, розуміеть ся, коли не будуть її реквірувати. В сім році зародили бараболї і се хиба ратує людність від голоду, бо зерно забирає державне заведенє для обороту збіжем, так що хліба буде дуже скупо.

До повітової комісії при старостві, яка занимаєть ся господарськими справами повіту, належать з Українців о. Прийма з Дуліб, о. Цегельський з Бібрки і і селянин Мох зі Звенигорода. Більшої діяльности сеї комісії однак не слїдно. Шкід воєнних в Бобреччині ще доси не списують.

Староство іменувало комісіонерами для закупна збіжа самих Жидів або Поляків, котрі на субкомісіонерів прибрали собі своїх одновірців; в сей спосіб весь зиск з обороту збіжа, зібраного руками наших селян, опиняють ся в руках чужих нам людий. Не конець на тім. Повітовий комісіонер Машталїнгер (спольщений Шваб) з Ходорова приказує нашим селянам доставляти собі збіже до Ходорова і за се не платить їм зовсім нічого, тільки звичайну тарифову ціну за збіже. Се є звичайним каригідним визиском, бо комісіонер має сам відобрати собі збіже у селянина, а за доставу мусить окремо платити. В додатку не платить готівкою і наші селяни по кілька разів мусять приходити до него і кланяти ся за свою працю, вислухуючи при тім лайливі слова бутного панка. На се скаржили ся наші люди старості, але сей чомусь мовчить, що дає причину до ріжних здогадів.

Прихід наших війск приняло населене з правдивим одушевленем як визволенє з московського ярма. За війском прийшли вневдовзї і цивільні власти. Управителем староства є тепер Станислав Мушинський, комісарями Пухальський, Грос і Турунський. Староство урядує виключно по польськи, до українських громад розсилає польські друки і польські оголошеня — навіть до греко католицьких урядів відносить ся староство здебільша в польській мові.

Проти непошанованя прав української мови повинні в кождім случаю виступити наші інтелігенти — головно священики — і про кождий факт надужитя доносити міністрови внутрішних справ князеви Гогенльоге у Відни і намістникови генералови Колярдови в Бялій.

Повітова комісія причинкова для підмог родин покликаних до війска урядує тільки по польськи. хоч в повіті Поляків майже зовсім нема. Урядує вже і „польський бецирк“. Маршалок повіту граф Мицельський сидить дальше у Відни, а заступає його дідич з Бринець Станислав Вольський.

РОМАН КУПЧИНСЬКИЙ.

На зимових становищах.

Над безконечним болотом розкинуло ся село Т., в якім тепер стоять українські січові стрільці. Щоби дістати ся до них, треба перейти вузенький міст, на якім вартовий дуже точно переглядає перепустки. Без неї непустить. Без неї не пустить, чи вояка, чи офіцира ні сюди ні туди. Перейшовши міст, діставмо ся зараз до села. Село невеличке, — тепер виселене, як і всі села коло становищ. Прикре враженє робить воно, та лиш на того, хто бачить його перший раз. Але ми надивили ся на ті виселені села досить за час цілорічної кампанії. Вправді давнійшими часами лїтна пора року не давала так відчути тої пустки. Море зелені прикривало її, пташки казали забути про неї. — А тут ні зелені, ні пташок. Безлисті дерева, і то лиш де-не-де, скриплять сухим галузєм, а з пташок хиба ворони закракають на полї, або під вечір зстрівожені качки злопотять крильми на багнах. Зрештою царить спокій — якийсь тяжкий і пригнїтаючий. Не видно дівчат коло керниць, не чути скрипоту журавлів. — Всюди лиш війско і війско. —

Зі стрільцями заняли село і инші війска. Нам віддано лиш кілька хат, у яких розмістила ся старшина і часть стрільців. Решта стрільців мешкає на городі себто в землянках перед селом

Стрілецька старшина заняла хати і то не дуже добрі. Недалеко від вїзду до села є курінна управа II куріня. Хатинка мала на дві кімнаті, з яких одна сильно похилена до землї. В тій кімнаті мешкають ординанси. По другій стороні мешкає отаман Дідушок, курінний прибічник і телефоністи. — Кімната курінного теж не вибаглива. Одно вікно заставлене образом, бо нема шиб. Піч сильно курить і при паленю часто треба відчиняти двері.

В курінній управі все повно і гамірно. Там збирають ся официри II куріня на гутірку і преферанса.

Яких сто кроків від управи II куріня є Перша поміч. І вона не має всіх найпотрібнійших річий як вікон, дверий і столів. І тут вікна позатикані образами, та ще дечим. В сінях зробили собі санітети причу, застелили соломою і там перемучують ніч. За Першою помочию йде управа І куріня: сотник Нестайко, сотник Яримович, хорунжий Квас, підхорунжий Соловчук, Домарицький і Дорошенко. Як управа І куріня се одна з найтихійших кватир стрілецької старшини, так друга половина хати — кватира. Там зібрало ся зжите з собою і безжурне товариство. Цілий день співи і жарти. В хаті майже темно, бо вікна позатулювані, чим попало. Та се не пригнітає льокаторів! Напроти дверий під стіною велика причa, на якій спить шановне товариство! Вірити не хоче ся, що ті люди перейшли 14 місяців війни, а такі ще бадьорі і веселі.

За управою І куріня о яких 200 кроків знаходить ся полева управа і полкова канцелярія. Дімок чи не найкрасший з усїх. По однім стороні мешкає полковник, а по другій містить ся полкова канцелярія.

Коло канцелярії осібний дімок призначений на ординансів і телефоністів. Решта домів і господарських будинків припала тим стрільцям, що не мали вже місця по землянках! Можна подибати хати без дверий і вікон позаслонювані веретами та коцами. По сторонах і шопах, де були двері там зроблено в дверах вікно, щоби бодай трохи видно було. Через стіну продовбаним отвором висуває ся комин полевої печі, з якого цілий час димить ся. Хлопці сплять на соломі, якої змінити нема чим. Мимо всего не покидає їх властивий їм гумор. Вони, коли вільні від служби, лежать на соломі і весело гуторять, пикаючи коротенькі люльки „носогрійки“. — Житє пливе якось непомітно — з дня на день з тижня на тиждень.

Ті, що мешкають по землянках, уважають ся за щасливійших від товаришів по хатах. Землянка і теплійша і вигіднійша. Двері щільно прилягають, вікно велике і полева піч добре гріє. — Я був у провідників чет. підхорунжого Кузьмича і підхорунжого Бріля. Вони не замінялиб ся зі своєю землянкою навіть за добру хату. В ній тепло і захистно. Землянка обшита довкола теплою матою. Під вікном столик. На нім лежить всілякого рода четарські папери і акти. Коло стола по під стіну прича на двох, вигідно і добре вистелена соломою. В печі оскільки є дрова горить вічний огонь.

На городі (себто в землянках) мешкає більша частина полку. Земляки творять справдішне село — зверха майже не помітне. Воно занимає який морг землї. Часто можна перейти дорогою і не запримітити його. — Се одначе не може лучити ся в обідну пору. Бо тоді село оживає. З під землї виростають постаті і з менажками в руках прямують до кухні. — А мине обід і воно знова завмирає щоби аж на вечеру пробудити ся.

Се все відносить ся лишень до сотень які не мають того дня служби. А служба є двояка. Або згрібає ся (давнійше сніг, а тепер болото) з гостинця, або чистить ся дороги від болота і снігу. При роботі виринуло і тут квестия 8 год. праці хоч дехто думав про 10 годинну працю. Вкінці сонце пгодило сторони і при його заході вертають стрільці домів. — Роздаєть ся вечера і табор стихає. Все готовить ся до сну, щоби на другий день знова взяти ся за те саме.

Писано 9. грудня 1915.

Заспів.

Сьпівай, сьпівай сїдий Бояне,
Про древні времена сьпівай
І десять пальців — соколів,
На струни золоті пускай
Нехай князям рокочуть славу!
Не йду з тобою я Бояне,
Хоч як манить мене твій сьвів:
Я мої руки покладу
На сьвіжі, сьвіжі наші рани
А сльози народу криваві
У скорбну чашу я зіллю
І ними серце розпалю...
— А мисли пушу, най летять,
Де сонце ясне не доходить,
Най тайні кривди почислять
І тайні зойки, тайні думи,
Що їх в крови розпука родить;
Най глянуть на великі болі
Народу, що так просить волї...
А воля — лиш борців витає
А прошаків... іде — й минає!...
Сюда, сюда, гадки соколи!
У серцю моїм склекотіть
На живих струнах рокотіть
Най ллє ся пісня о неволи,
Нехай в велику сю годину
Летить на сковану Україну,
І мов архангела трубою
До збруї скличе всїх — до бою,
Най відобєсь о неба зводи
Огненний порив до свободи!

Др. Олександер Колесса.

НОВИНКИ.

Свідомим Українцем і свідомою Українкою є лише ті, котрі ширять між народом „Свободу“ і з'єднують її нових передплатників і читачів. Ширенє „Свободи“ є тепер народним обовязком кождої свідомої української одиниці!

Цїсар Франц Йосиф І. до Українців. На новорічну чолобитню української репрезентації, зложену Монархови, наспіла отся відповідь: „Відень, Двірський Замок. Його ц. к. Апостольська Величність дякують найщирійше за желаня, переслані з нагоди Нового Року президією української парляментарної репрезентації з Галичини й Буковини в імени українського населеня. На основі Найвисшого приказу — бар. Шісль.

За права української мови. Купновичі, конець грудня 1915. Дня 14. грудня 1915 явилась депутація національно демократичної організації у п. Кудельського, ц. к. старости рудецького повіту, з домаганями: 1) щоби ц. к. староство в Рудках переписувалось з гр.-кат. урядами парохіяльними і з тими урядами громадськими, котрі по українськи урядують, — в українській мові; 2) щоби ц. к. повітова комісія причинкова для покиканих на війну видавала на поданя і друки в укрїнській мові рішеня в тій самій мові: 3) щоби ц. к. рада шкільна окружна в Рудках переписувалась по українськи з тими радами шкільними місц., що по українськи урядують. П. староста признав сї домаганя за законні і цілком слушні і обіцяв на будуче поступати як депутація домагалась. Всї уряди парохіяльні громадські, як також ради шк. місц. і комітети парох., повинні пильнувати, щоби на письма діставали із староства і ради шк. окр в Рудках лиш українські письма, відозви, друки itд. Всякі жалоби прошу присилати на руки підписаного, розуміє ся з поданем дати і числа польського акту. Уряди громадські, що урядують по українськи, зволять про се повідомити ц. к. староство, раду шк. місцеву і раду шкільну окружну в Рудках. — За повітову організацію, посол о. Ст. Онишкевич в Купнович.

Українська репрезентація до начального вожда і наступника престола. З нагоди Нового Року вислала українська репрезентація (посли д р Кость Левицький, д-р Евген Олесницький і Микола Василько) до начального вожда і наступника престола чолобитні телеграми, на які наспіли відповіди. Телеграма до архикняця Фридриха звучить: „Желаня, які з нагоди теперішної зміни року висловлює Вашій Цїсарській Високости, нашому славному вождови, і нашій покритій славою армії українська парляментарна репрезентація з Галичини й Буковини, наповнені високим почутєм глубокої вдячности за безпримірні успіхи нашої армії та її незрівнаних вождів, яким австрійські Українцї завдячують, що вирвано їх майже в цілости з під пановання відвічного московського ворога і вернено під так горячо бажане австрійське панованє. Нехай Боже Провидінє далї береже побідних прапорів нашої хороброї армії“. На се наспіла відповідь: „Найтеплійша подяка за щирі желаня патріотичних Українців. Всемогучий був нам ласкавий минулого року; також в новім році буде він помагати нашому оружю і поведе нашу хоробру армію до побіди, яка верне нам усї части нашої дорогої вітчини“. — До наслідника престола Карла Франца Йосифа українська репрезентація телеграфувала: „В найбільше піднесенім почутю приступає при теперішній зміні року українська парляментарна репрезентація з Галичиии й Буковини до Вашої Цїсарської і Королївської Високости, бо найгорячійші молитви нашого найвірнійшого українського населеня за визволенє нашої австрійської рідної землї вислухав Всемогучий Бог, і австрійські Українцї можуть знов мати повну надій певність щасливої будучности під розумним і справедливим володінєм нашої загально улюбленої славної династії. Нехай Боже благословенє і в новім році буде з нашого безпримірно хороброю армією і поведе її до рішаючої славної побіди для скріпленя могучости династії і великости монархії“. На се наспіла від наслідника престола відповідь: „Його Цїсарська і Королївська Високість архикнязь Карло зволив з великим вдоволенєм приняти до відомости незвичайно льояльну і патріотичну заяву президії і відповісти як найтеплійше на желаня“. З Найвисшого припорученя генерал-майор князь Льобковіц.

В справі заохочуваня людности до тверезости видав львівський митрополичий ординаріят розпорядок до духовенства. Читаємо в сім кориснім розпорядку між иншим таке: „Поручаємо як найусильнїйше, щоби Всечеснїйше Духовенство тою дуже важною справою як найтеплійше заняло ся, щоби на кождім соборчику її основно обговорювало і міри до найуспішнїйшого переведеня тоїх обдумувало, головно заохочувало в проповідях і катехизаціях до тверезости, закладало братства тверезости, а Всч. Урядам Деканальним поручаємо про ту справу точні і основні справозданя Митрополичому Ординаріятови предкладати“.

Українські квіти на побір воєнного додатку для родин змобілїзованих. Канцелярія товариства „Просвіта“ подає до відома, що зарядила друк квітів на побір воєнного додатку для членів родини змобілїзованих, котрі вже можна набути по ціні 30 сот. за десять примірників; на почтову пересилку долучити 10 сот. За попередним надісланєм гроший (також почтовими марками) висилає: **Канцелярія товариства „Просвіта“, Львів, ринок ч. 10**

Зголошуйте дїтий до сирітського захисту. На послїднім засїданю комітету принято кілька сиріт до захисту в наслідок чого є вже тепер приміщених 16 сиротят. Материнську опіку над ними взяла на себе п. Лучаківська, а лікарську д-р Дрималик. Всї дїти зістають защеплені проти віспи. Управа зарядила закупно біля і одежі, як також постелї коштом захисту. Також призначила квоту на закупно забавок і порішила на св. вечер урядити для дїтий ялинку. В винятком 3 сиріт всї инші не ходили доси до школи, хоч кількоро з них є в шкільнім віці Ними займила ся п. Софія Нагірна і щоденною наукою підготовила їх до публичних шкіл. Співу підучує п-на Лучаківська. Сиріток, котрі не хдять до шкіл, посилаєть ся до захоронки. Дїти зживають ся з собою і почувають себе як дома. Додати тут треба ще й те, що дїти зі Львова і з під Львова помимо того, що їх родичі були Українцї, всї без виїмку говорять по польськи, однак вже дводневний побут в захисті спричинив в тім згляді замітний поступ. Управа захисту порішила просити оо. парохів львівських, щоби про істнованє нашого заведеня повідомили своїх парохіян, а про сироти управу. Жертви в грошах, одежі і натуралїях все ожадані. В справі принятя нових сиріт треба зголошувати ся до Василя Нагірного, директора „Народної Торговлї“ у Львові, ринок ч. 36.

Народних учителів, що служать у війску, просимо подати нам конечно теперішну адресу, військовий характер, літа житя, учительські кваліфікації, службовий характер на остатній посадї (місцевість, повіт). Кожду зміну адреси просимо нам сейчас зголосити. Лісту учителів, що служать у війску, мусимо

мати все готову і точно списану. — Дирекція товариства „Взаїмна поміч учительська“, Львів, Мохнацького, 12.

Продовженє служби річника ополченців з 1865 р. На основі розпорядку міністерства війни в порозуміню з міністерством краєвої оборони продовженю обовязок служби в ополченю для річника 1865 на рік 1916.

Примусове щіпленє в Австрії. Міністерство внутрішних справ приготовляєть ся до виданя цісарського розпорядку про примусове щіпленє проти віспи. Всї заходи, щоб наклонити населенє до добровільного щіпленя, були безуспішні, тому міністер тво рішило ся ужити примусу, грозячи в разї опору гривнами.

Міністер капралем. При послідні перегляді ополченців в Чехах признано здатним до військової служби Кароля Прашека, бувшого австрійського міністра для Чех. Міністер вступить до служби як капраль, бо такої ранги дослужив ся підчас своєї давнійшої військової служби. Прашек є простим селянином з покінченою народною школою, та своє незвичайне становище — завдячує працьовитости, рішучости і спритови.

Хлібові карти на Угорщині. Від 10. січня зістали заведені вже й на Угорщині карти на хліб і на муку. Ті карти обіймуть споживність пшеничної, житної і ячмінної муки, як також хліба, випіканого з тих родів муки. Денна пайка буде трохи висша, ніж в Австрії, бо випаде на голову 24 дека муки, для осіб занятих тяжкою фізичною працею 30 дека, вкінци для хліборобів 40 дека, при чім 5 грамів муки буде числити ся за 7 грамів хліба.

Посвяченє Дунаєвого мосту коло Білгороду. Дня 30. грудня 1915 при торжественім посвяченю мосту на Саві під Білгородом, побудованого німецькими і австро-угорськими зелїзничими компаніями, отворено знова зелїзничий рух між центральними державами, Болгарією і Туреччиною. В торжестві взяли участь полевий маршалок архкн. Фридрих і міністер війни бар. Кробатін. Після посвячення мосту архикнязь подякував офіцирам і жовнірам за працю, потім особисто вручив многі найвисші відзначеня. Також шеф німецького зелїзництва припняв зелїзні хрести на грудях австро-угорських і німецьких офіцирів і жовнірів. По дефіляді військ архикнязь оглянув офіцирське касино в Білгороді, потім вернув до Земуня.

Будова бараків під Перемишлем. Кредитове заведенє угорських торгівників деревом в Будапешті одержало від політичних властий в Галичині замовленє на будову бараків і деревляних домів призначених для збігців, що вертають до Перемишля та до сусїдних сіл. Вартість сего замовленя виносить около 6 мілїонів корон.

Для школи імени Грінченка.

Відозва до української суспільности міста Львова і цїлого краю.

„В рідній школї наша будучність“! Такий заклик можна було в мирних часах читати у всїх відозвах Українського Товариства Педагогічного і Шкільного Союза. О скільки більше ваги і значіня набирає сей клич тепер, коли український нарід стане по війні з дуже прорідженими рядами інтелїґентних і свідомих одиниць до дальшої праці, до дальшої борби за волю і долю української землі. Національна школа є передовсім потрібна у столичнім городі князя Льва. Тут, де живе тільки української інтелїґенції, де тисячі нашого робітництва є виставлені на небезпеку винародовленя — мутить істнувати передовсїм українська народна школа, якаб хоронила дїточі душі від викривленя, а нарід від втрати тисячі голов.

Беручи се все під розвагу, оснувало Українське Товариство Педагогічне тому кілька літ рідну чотирокласову народну школу імени Бориса Грінченка для населеня городецької дільниці. Тут живе більше як десять тисячів Українців, а переважну частину населеня творять зелїзничі слуги і робітники, які горнуть ся дуже радо до своєї школи, відбирають навіть свої діти з польських шкіл, а вписують їх до української, щоб моглиб „не забули по свому молити ся і говорити“. По короткім часї істнованя школа розвинула ся дуже гарно, так, що нині ходить до чотирех кляс з пятьма відділами 294 дітей, а все ще нові напливають.

На жаль недостає фондів, з яких можна би школу відповідно удержати та повести її до дальшого розвитку. Вже теперішні видатки перевисшають много доходи. На доходи складають ся оплати дітвори, які в тяжкий воєнний час є дуже низькі, та жертви суспільности. Запомоги (субвенції) ніякої школа не дістає. Між тим видатки на оплату шістьох учительських сил, на винаєм льокалю, опал і освітленє доходять до поважної квоти одної тисячки корон місячно. Не лишаєть ся отже нічого иншого, як ще раз відкликати ся до жертволюбивости нашої суспільности, бо без численних і постійних, хотяй би і найдрібнійших жертв, дальше удержанє стане неможливе.

Хотяй час лютий, хоча многі потреби стукають до наших вікон і дверий, та все таки не сміємо забути про „Рідну Школу“.

О ласкаві жертви просимо присилати під адресою: Управа школи імени Бориса Грінченка у Львові, ул. Городецька ч. 95.

Оголошеня.

друкарні „Діла“ Львів, Ринок 10. Видавець: „Діло“, стов. зар. з обм. пор. За редакцию відповідає: Др. Степан Баран.

ВЖЕ ВИЙШОВ

ІЛЮСТРОВАНИЙ НАРОДНИЙ

КАЛЄНДАР ТОВ. „ПРОСЬВІТА“

з термінаром на переступний рік 1916.

РІЧНИК XXXIX.

Калєндарська часть I—XLVIII стор. Літературно-наукова часть, котра творить окремий збірник під заг.

З ВЕЛИКОГО ЧАСУ,

обіймає 200 сторін друку. — Калєндар містить 140 ілюстраций.

Ціна 2 кор.

ЗМІСТ.

стор.

Часть калєндарська.

„Просьвіта“, її цїли й засоби III
І. К.: Тисячлїтна істория України зложена пятьдесятьлїтями V
Рік 1916. Замітки астрономічні VII
Пасхалія обряду греко-католицького і латинського VII
Греко-католицькі пости в 1916 р. і загальницї VIII
Поминальні і сьвяточні дні цїсарського Двора VIII
Поазбучний виказ словянських Сьвят .. VIII
Калєндар і термінар на всї місяцї 1916 р. IX—XLIV
Термінар на всї днї року XLV
Переміна сяжнів² і моргів на гектари .. XLVI
Скалї стемплеві XLVII
Належитости при гіпотечних вписах XLVIII

I. Поезиї.

Осип Маковей: Стрілецький марш 41
— Похід 52
— Воля 53
— Жовняр за плугом (з нотами)..... 53 і 54
П. Карманський: Січовий гимн 42
Богдан Лепкий: Чи то буря, чи грім 42
— Стоять конї 55
— Пісня Січових Стрільців [Журавлї] (з нотами) .... 55 і 65
— Я бачила тебе у бою 66
— Лист Катрусї 66
— Рожа 67
— Думки 1—6 68
Іван Франко: Царські слова 48
— Три стирти 48
— Будьмо 48
— А ми з чим? 49
В. Масляк: Там у балцї при дорозї 73
— На вічну память дорогому ученикови пок. Іванови Балюкови 75

II. Оповіданя, гумористки, казки, малюнки і нариси.

Андрій Чайківський: На переломі (оповіданє) 1
Осип Маковей: Патруля (оповіданє)..... 43
В. Масляк: На судї (новорічна казка).... 49
— Дїльче весїлє (гумореска) 56
Іван Ткачук: Краян 65
Василь Михайленко: „Асвабадїтелї“ ... 68
Л. Б...: Важанє російського офіцера (воєнний малюнок) 75
М. Н.: 1. Станційна варта. Із збірки Р. Заклинського: „Шляхом стрілецької слави“.. 108
— 2. Полковий приказ 113

стор.

III. Статї лїтературно-наукові і публїцистичні та посмертні спомини.

Олександер Барвінський: Політичні і культурні взаємини Українців із західною Европою 76
І. К.: Визволена Україна 89
Др. Богдан Барвінський: Наше народнє імя (Україна, Українцї, український).. 96
о. Іван Рудович: Митрополит-засланець . 100
Др. Осип Назарук: Про значінє Українських Січових Стрільців 106
Іван Чепига: Жовніри Українцї у віденських шпиталях 114
— Історично-культурне значінє фотографії 178
А. Кач.: Воєнна технїка (материї вибухові, гармати, гавбіци, моздїрі) 119
Д. Коренець: Владика-громадянин 122
Др. Евген Олесницький: Чоловік дїла . 125
Др. Степан Баран: Памяти українського мецената 128
о. Т. Лежогубський: Жертва московського насильства 130
А. В.: Український язикознавець Константин Михальчук 133
Тихий борець пера 135
Др. Іван Панкевич: Приятель українського народу 136
(б): Українські відпоручники в Болгариї і Туреччинї 138
Осип Партика: Спомини з часів російського наїзду 144
С. О.: Анатоль Максимович Богданович ... 153
С. О—вич: Олександер Іванович Бородай . 154
І. К.: Володимир Гребеняк 155
Теофіль Грушкевич 155
І. Боберський: Клим Ґутковський 156
С. Б.: Надїя Константинівна Кибальчич.... 157
Антін Кніґиницький 158
Петро Лїнинський 158
К. Студинський: Др. Лев Лопатинський. 159
В. Т.: Теофіль Мелень 161
Людвік Сальо 162
Богдан Ярошевський 163
Др. Степан Баран: Австрийські Українцї на воєнній еміґрациї у Відни в рр. 1914/15 164
Наші переселенцї в Празї 175
Др. Е. О—ич: Українські виселенцї у Вольсберґу і Ґміндї 177
Л. Ж.: Памятник Т. Шевченка в Києві 181
М. Кач.: Відслонене памятника Т. Шевченка у Винниках 183
І. К.: Народний Дім в Лежайську 186
Сьвітова війна. Короткий перегляд причин війни та подій в рр. 1914 і 1915 187

Ціна (без пересилки) 2 кор.

З замовленем належить надсилати гроші, бо **на кредит,**
за післяплатою, ані в коміс Калєндаря не висилає ся.

Цїна **2 кор.** На почтову пересилку треба долучити 10 сот., або
45 сот. на пересилку рекомендовану.

Ілюстрациї.

стор.

1. Український Митрополит Андрій граф Шептицький II
2. Краєвид 1
3. Обхід ювілею 100-лїтних роковин Шевченкових уродин на могилї поета в Каневі 3
4. Принятий комітетом проєкт памятника Т. Шевченка в Києві А. Шіортіна 3
5. Памятник Т. Шевченка у Винниках коло Львова 5
6. Відслонене памятника Т. Шевченка у Винниках коло Львова 7
7. Відслонене памятника Т. Шевченка в Коломиї 9
8. Памятник Т. Шевченка в селї Бурдяківцях 10
9. Інститут ім. Т. Шевченка у Вебревіль (в Канадї) 11
10. Уставка до походу на Шевченковім ювілейнім здвигу у Львові 13
11. Кінний „Сокіл" зі Скнилова на чолї походу 15
12. Чета львівських Сокілок 17
13. Чета Сокілок 19
14. Похід Соколів 19
15. Січові Стрільцї в походї 21
16. Чета міських руховичок 23
17. Вправи Соколів 23
18. Вправи Січовичок 25
19. Вправи руховичок 27
20. Вправи 27
21. Січові їздцї на чолї походу в Коломиї 29
22. Січи в походї в Коломиї 31
23. Похід в Коломиї 33
24. Соколи в походї в Коломиї 35
25. Шевченковий здвиг Соколів і Січий в Струміловій Камінцї 37
26. Шевченкове сьвято в Бучачи 39
27. Осип Маковей 43
28. В читальнї „Просьвіти" у Відни: Початок великої офензиви — на картї 45
29. Нар. укр. школа на еміґрациї у Відни 47
30. Укр. запомоговий комітет у Відни: Збігцї вертають до дому 50
31. В бібліотецї „Союза визв. України" 51
32. Учасники кооперативного курсу у Відни 57
33. Українська громада в Празї 59
34. Укр. сьпівацький кружок у Празї 61
35. Українська 4-кл. школа в Празї 63
36. Будинок школи 64
37. Церква Піяристів в Празї 66
38. Внутрішна часть церкви у Вольфсберґу 67
39. Школярі з учителями у Вольфсберґу 69
40. Шпиталь у Вольфсберґу 71
41. Лежальня у Вольфсберґу 72
42. Церква для збігцїв у Ґміндї 73
43. Церква, школа і бараки у Ґміндї 74
44. Краєвид (Хрест з плакучими березами) 75
45. Житє в українських бараках у Ґміндї 77
46. Шевченкове сьвято у Ґміндї 79
47. Місто Холм в XVI. віцї 80
48. Вежа в с. Столпє коло Холма 81
49. Катедральна церква в Холмі 82
50. Церква оо. Василиян у Варшаві 82
51. Преображенська церква в Люблинї 83
52. Замок князів Острогських і башта 84
53. Розвалини церкви у Володимирі вол. 85
54. Замок князя Любарта Ґедимина в Луцьку 86
55. Народний Дім в Лежайську 87
56.—58. Українцї-жовніри у віденських шпиталях 89, 91 і 92
59. Андрій Волощак, осліплений український жовнір-поет 93
60. Осліплені укр. жовніри роблять щітки 94
61. Відзначені медалями хоробрости Дм. Савюк і М. Коник 95
62. Відзначенє Укр. Січ. Стрільцїв у Відни 96
63. Замкова Паланка (Варпалянка) 99
64. Село Камінка 103
65. Відпочинок добровольцїв перед „Академічним Домом" у Львові 105
66. Полковий отаман Григорий Коссак 107
67. Курінний отаман Семен Ґорук 109
68. Курінний отаман д-р Н. Гірняк 109
69. Кур. отам. Вас. Дїдушок і його брат Петро 110

стор.

70. Курінний отаман А. Галущинський 111
71. Сотник Клим Ґутковський з капіт. Кіршом 111
72. Сотник Дм. Вітовський і четар Ярослав Індишевський 112
73. Український жіночий комітет у Відни для ранених У. С. С. і жовнірів 114
74. Криївки Укр. Січ. Стр. у Викторові 115
75. Арт. десятник Гаврилко творить погруде кур. отам. Василя Дїдушка 116
76. Перші Укр. Січ. Стр. в Галичи перед маґістратом по завішеню укр хоругви 117
77. Мерзер 120
78.—81. Рисунки до статї „Воєнна техніка" 119
82. Епископ Константин Чехович 123
83. Володимир Шухевич 126
84. Др. Теофіль Дембицький 128
85. Кость Паньківський 131
86. Константин Михальчук 133
87. Михайло Павлик 135
88. Федір Корш 137
89. Козак 138
90. Др. Льонґин Цегельський 141
91. Др. Степан Баран 141
92. Віче Укр. Січ. Стр. в Камінцї 145
93. Кіннота Українських Січових Стрільцїв 147
94. Наслїдник престола Карло Франц Йосиф серед Укр. Січ. Стрільцїв над Золотою Липою 149
95. Спільна могила Укр. Січ. Стр. у Викторові 151
96. Могила четаря Івана Балюка в Завалові 151
97. Лїрник 153
98. Анатоль Максимович Богданович 154
99. Володимир Гребеняк 155
100. Надія Константинівна Кибальчич 157
101. Антін Кнїгиницький 158
102. Петро Лїнинський 159
103. Др. Лев Лопатинський 160
104. Проф. Людвік Сальо 162
105. Папа Венедикт XV. 165
106. Цїсар Франц Йосиф 166
107. Цїсар Вільгельм II. 167
108. Султан Могамет V. 168
109. Король Фердинанд болгарський 168
110. Пок. насл. прест. Франц Фердинанд 169
111. Пок. княгиня Софія Гогенберґ 169
112. Теперішний наслїдник престола Карло Франц Йосиф 170
113. Архікнягиня Зита, жінка насл. прест. 170
114. Начальний вожд австр. арм. арх. Фридрих 171
115. Австр. мінїстер війни Ал. Кробатін 171
116. Мінїстер заграничних справ бар. С. Буріян 172
117. Шеф ґенер. штабу Конрад Гецендорф 173
118. Пільний маршалок Макензен 173
119. Турецький мінїстер війни Енвер Паша 174
120. Нач. вожд болгарської армії ґен. Шеков 174
121. Болгарський мінїстер війни ґен. Найденов 174
122. Австрийські і нїмецькі війска в околицях Карпат закурених снїгом 175
123. Тирольські стрільцї на скелях високорівнї Лавароне 176
124. Архікнязь Йосиф Фердинанд 177
125. Архікнязь Евген 179
126. Пільний маршалок Гінденбурґ 180
127. Ґенерал Лїнсінґен 181
128. Ком. корпусу ґен. Ед. Бем-Ермолї 183
129. Ком. корп. ґен. Павло Пугало-Берльоґ 185
130. Ком. корп. ґен. Віктор Данкль 187
131. Ком. корп. ґен. Светозар Бороевич Бойна 188
132. Розбита російська канона перед Львовом 189
133. Затоплене англ. кружляка „Лїверпуль" 191
134. Буковинським ополченцям в часї оборони своїх осель приносять харчі і муніцию їх жінки і дїти 193
135. Карта Сербії 195
136. Намісник Галичини ґен. Герман Колярд 197
137. Нові австрийські мінїстри: Мінїстер фінансів д-р Карло Лет, Мінїстер справ внутрішних князь Конрад Гогенльоге, Мінїстер торговлї д-р Олександер Шпіцмілер 198
138. Освободительная война 1915 р. 199
139. Ребус воєнний. Уложив Мирон Федусевич 200
140. Ребус 200

З ДРУКАРНЇ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.